МОВНА ГРА В ТВОРЧОСТІ А. ПЛАТОНОВА: ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Похтель М. О., *студ. гр. ПР-23,*
Козинцева Т. О., *доц.*

Однією з форм виявлення ігрового елементу є використання так званої мовної гри в художньому дискурсі, поняття про яку в 1945 році ввів Л. Вігтенштейн. Мовна гра у творчості А. Платонова (що раніше досліджувалась лише лінгвістами) презентує філософічность та міфологічность його прози.

Говорячи про міфологізм Патонова, можна виділити три його аспекти:

- Міф як мистецький прийом: використання в художніх творах власне міфологічного матеріалу (наприклад, використання біблійського міфу про пошуки землі обітованої, що презентується в повісті «Джан»);
- Міф як світовідчуття: зображення міфологічного мислення та породженого ним сприйняття світу(наприклад, повість «Впрок»);
- Міф як індивідуальна міфотворчість: Створення Платоновим власного авторського міфу, як власного пояснення буття.

До основних характеристик міфологічного сприйняття дійсності в творах А.Платонова можна віднести:

- синкретичність, яка презентується в нероздільності ідеального і реального, загального та часткового, в опредмечуванні та одухотворенні всього сущого;
- дихотомія сакрального та профаного, що реалізується через магію слова, тобто те, що не можливо пояснити раціонально;
- протиріччя, яке виникає внаслідок зіткнення трансцендентного та іманентного в умовах створення нової, раніше не відомої, а тому майже віртуальної реальності;
- лексична і семантична надмірність в текстах А.Платонова, яка має звести в єдине ціле досвід минулого та очікування приходу ідеального майбутнього.

Аналізуючи феномен мовної гри в процесі відтворення міфопоетичної реальності та засоби обживання часу та простору, наближення майбутнього до себе героями творів А.Платонова, можна дійти висновку, що:

- іронічність, певний комізм ситуацій, пов’язаних з мовною грою, який, на перший погляд, створений штучно, є насамперед виявом

занадто серйозного відношення автора до реальності, наприклад: «…перестань брати слово, коли мені спиться…».[1, с.132]

- сплетіння офіційної мови з народною може бути розглянуто як засіб презентації нової, дещо міфологічної реальності: «Сьогодні зранку Козлов ліквідував як почуття свою любов до однієї середньої дами». [1,с.151]

Одним із способів виявлення міфологічного уявлення про світ є відношення до часу, якому у творах А.Платонова приділяється особлива увага і який також постає в якості елемента мовної гри через співвідношення сакрального та профаного часу, його опредмечення, виявлення його природи завдяки просторовим характеристикам.

Утвердитися у часі може тільки те, що називається. Це робить можливим ствердити у бутті сакральне або майбутнє. Але це твердження реалізується через зведення названого сакрального з профаним світовідчуттям, яке наближує власними доступними засобами сакральне до світу: «Він очікував коли ж там буде винесена резолюція про припинення вічності часу». [1,с.154]

Таким чином, сакральний час завжди є і ніколи не перебуває, а час профаний завжди перебуває, примушуючи людину відчувати постійну тугу і турботу про нездійснене: «…рожева квітка була зображена на обличчі механізму щоб втішати всякого, хто бачить час».[1, с.115]

Таким чином, А. Платонов, використовуючи евристичні, креативні можливості мовної гри, досягає ефекту включенності читача в процес створення міфопоетичної реальності, робить його співпричетним до повсякденної боротьби героїв платонівської прози за наявне буття через опредмечення майбутнього.

Література:

1. Платонов А. Котлован / Платонов А.П. Государственный житель: Проза, письма. −−М.: Советский писатель, 1988. − С.108-197

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 21-22 квітня 2014 р. / Відп. за вип. О.М. Сушкова. — Суми : СумДУ, 2014. — С. 232-233.